

(συνέντευξη: ραδιοφωνικός σταθμός Αθήνα, 9.84, ο σφυγμός της μέρας, 06/02/08)

Φ.Κ.: ας επιστρέψουμε τώρα στο μεγάλο θέμα της ημέρας σε παγκόσμια κλίμακα, της Αμερικάνικες προκριματικές εκλογές. Πήραμε τα αποτελέσματα, επιβεβαιώνεται αυτό που μας είχε πει και ο ανταποκριτής μας Μιχάλης Ιγνατίου, ότι η Χίλαρι Κλίντον κερδίζει την Καλιφόρνια.

Θα μιλήσουμε με έναν άνθρωπο που παρακολουθεί από πάρα πολύ κοντά όχι μόνο το Αμερικάνικο πολιτικό σκηνικό αλλά και τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται οι μετρήσεις, και έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον πραγματικά σε αυτή τη συγκυρία γιατί οι μετρήσεις στις Η.Π.Α. είναι ένας παράγοντας του πολιτικού συστήματος. Είναι ο κ. Ιωάννης Πανάρετος, Καθηγητής Στατιστικής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Καλή σας ημέρα κ. Πανάρετε.

Ι.Π.: Καλή σας ημέρα κ. Καρζή

Φ.Κ.: Ήθελα να σας ρωτήσω πρώτα από όλα, έχει παρατηρηθεί σε αυτές τις Αμερικάνικες εκλογές ότι οι δημοσκοπήσεις, ιδιαίτερα στην πρώτη φάση των προκριματικών εκλογών, έπεφταν συστηματικά έξω και μάλιστα σε μεγάλη έκταση. Και τώρα ακόμη είχαν τα exit polls μεγάλη δυσκολία μέχρι να προβλέψουν ποιος είναι ο νικητής στην Καλιφόρνια. Αν αυτό συμβαίνει στις Η.Π.Α., γιατί συμβαίνει πρώτα από όλα, και τι σημαίνει;

Ι.Π.: Συμβαίνει, και συμβαίνει σε πολύ μεγάλη έκταση, νομίζω ότι αυτή τη φορά οι δημοσκοπήσεις έχουν αποτύχει περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Να σας πω μερικά παραδείγματα – το τι έγινε στο New Hampshire όλοι το γνωρίζετε – είναι η μεγαλύτερη αποτυχία από το 1948.

Αντίστοιχη αποτυχία εμφανίσθηκε στη νότια Καρολίνα. Να σας πω για την Καλιφόρνια που είπατε, ότι στις τελευταίες δημοσκοπήσεις.....

Φ.Κ.: Αν μου επιτρέπετε, να θυμίσω ότι το 1948 είναι η περίφημη πρόβλεψη των δημοσκοπήσεων μετά τις εκλογές ότι ο Ντιούι θα κέρδιζε τον Truman.

Ι.Π.: Ακριβώς, ακριβώς. Στην Καλιφόρνια έγιναν δύο δημοσκοπήσεις που τελείωσαν χθες, και η μία δημοσκόπηση έδειχνε τον Obama 13% μπροστά, ενώ η άλλη έδειχνε την Κλίντον 10% μπροστά. Στο Κολοράντο επίσης, η τελευταία δημοσκόπηση έδειχνε την Κλίντον 17% μπροστά και η Κλίντον έχασε τις εκλογές στο Κολοράντο. Νομίζω ότι ο σημαντικότερος λόγος κ. Καρζή που οι δημοσκοπήσεις αποτυγχάνουν στις ηνωμένες πολιτείες – μάλλον τώρα φαίνεται ότι αποτυγχάνουν – και φαίνεται ότι αποτυγχάνουν οι δημοσκοπήσεις όταν κανείς έχει το αποτέλεσμα αμέσως μετά τη δημοσκόπηση. Συνήθως οι δημοσκοπήσεις δεν παρέχουν την ευχέρεια να δει κανείς το αποτέλεσμα και να το συγκρίνει με την πρόβλεψη.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι δημοσκοπήσεις γίνονται μέχρι την τελευταία στιγμή, και κατά τη γνώμη μου, αυτό οφείλεται στο ότι δεν μπορούν πια μεθοδολογικά να ανταποκριθούν στις δυσκολίες και στις απαιτήσεις που ένα πολύ δύσκολο εκλογικό σώμα ή ένα μεταβαλλόμενο εκλογικό σώμα έχει.

Φ.Κ.: Γιατί από άποψη επαγγελματισμού, και μέχρι τώρα μεθοδολογικά στις Ηνωμένες Πολιτείες, η χώρα ήταν στην κορυφή των δημοσκοπήσεων σε παγκόσμια κλίμακα, έτσι; Οι άνθρωποι ξέρουν να κάνουν δημοσκοπήσεις.

Ι.Π.: Δεν υπάρχει αμφιβολία.

Φ.Κ.: Άρα δεν υπάρχει τρόπος πια;

Ι.Π.: Νομίζω ότι οι δημοσκοπήσεις με τον κλασικό τρόπο που γίνονται έχουν κλείσει τον κύκλο τους και το μεγάλο πρόβλημα είναι η αλληλεπίδραση που έχουν με τον επηρεασμό της κοινής γνώμης. Αυτό είναι ένα πρόβλημα δημοκρατίας πιστεύω, και είναι η ευθύνη των επιστημόνων να αναδείξουν τα προβλήματα αυτά. Αναφερθήκατε για παράδειγμα στην αρχή της σημερινής σας εκπομπής στην Καλιφόρνια, ότι ο Edwards παίρνει περίπου 10% των ψήφων και ο καθένας θα πει, μα είναι δυνατόν, αφού έχει αποχωρήσει ο άνθρωπος αυτός. Είναι δυνατόν, διότι το 50% των ψηφοφόρων της Καλιφόρνιας ψηφίζουν με πιστωτική ψήφο. Αυτοί λοιπόν οι άνθρωποι, οι περισσότεροι από αυτούς είχαν ψηφίσει πριν δηλώσει ο Edwards ότι θα αποχωρήσει. Επομένως, αυτά τα πράγματα δεν είναι εύκολο να τα μετρήσει μια δημοσκόπηση, ιδιαίτερα μάλιστα όταν στην Αμερική έχουμε φθάσει στο σημείο και που τηλεφωνικές δημοσκοπήσεις απαντούν περίπου το 5% των ανθρώπων οι οποίοι καλούνται. Και πολλοί μάλιστα από αυτούς δίνουν σκόπιμα απαντήσεις διαφορετικές από αυτό το οποίο οι ίδιοι πιστεύουν, ακριβώς διότι έχουν πια ενοχληθεί από τις διαρκείς δημοσκοπήσεις.

Φ.Κ.: Υπάρχει κάποιο συμπέρασμα; Πρώτα από όλα, είναι πιο ρευστό το εκλογικό σώμα στις Ηνωμένες Πολιτείες, είναι πιο δύσπιστο έναντι των δημοσκοπήσεων, τις αμφισβητεί και πρακτικά δίνοντας ψεύτικα στοιχεία σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από το γνωστό εύρος λάθους που υπήρχε ως τώρα;

Ι.Π.: Με συγχωρείτε,

Φ.Κ.: Ναι.

Ι.Π.: Αυτό το λεγόμενο εύρος λάθους το οποίο δίνεται είναι μία – θα μου συγχωρέσετε την έκφραση – παραπλάνηση. Εύρος λάθους μπορεί να δοθεί μόνο όταν η μεθοδολογία τηρείται απόλυτα. Γι' αυτό σας λέω ότι όταν έχουμε αποκλίσεις της τάξης του 15%, 17%, 30%, αυτό δεν είναι μέσα σε κανένα περιθώριο λάθους. Από τη στιγμή που η μεθοδολογία δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε πραγματικά δεδομένα, είναι φυσικό ότι το λάθος μπορεί να είναι οτιδήποτε, χωρίς να είναι λάθος η δημοσκόπηση δηλαδή κακή διαδικασία στη δημοσκόπηση.

Φ.Κ.: Μπορούμε να έχουμε κάποιο συμπέρασμα από αυτά και για την Ελλάδα, γιατί οι δημοσκοπήσεις στην Ελλάδα είναι στην ανοδική τους φάση να το πω έτσι.

Ι.Π.: Ναι. Πρώτα από όλα θα σας πω το εξής: Εγώ για να καταλήξω σε ορισμένα συμπεράσματα προτιμώ να θέτω υπόψη μου και άλλους παράγοντες. Θα γελάσετε ίσως αλλά ένας χρήσιμος και αρκετά αξιόπιστος παράγων είναι τα στοιχήματα και πως παίζονται τα στοιχήματα.

Φ.Κ.: Ξέρουν καλύτερα έτσι; Βάζουν τα λεφτά τους άρα έχουν ένα λόγο.

Ι.Π.: Ακριβώς, βέβαια πρέπει να πούμε ότι και αυτοί που κάνουν δημοσκοπήσεις ενώ έχουν μόνο 1% των εσόδων τους από τις δημοσκοπήσεις, έχουν το 99% της δημοσιότητας που παίρνουν, στην Αμερική ιδιαίτερα, και από.....

Ένας άλλος παράγοντας που παίρνω υπόψη μου είναι οι χρηματοδοτήσεις των κομμάτων στην Αμερική. Για παράδειγμα, η βιομηχανία πυρηνικής ενέργειας ενώ μέχρι πέρυσι χρηματοδοτούσε

έντονα το Ρεπουμπλικανικό κόμμα, το 2007 έδωσε 830 εκ. στους Δημοκρατικούς και έδωσε μόνο 300 εκ. στους Ρεπουμπλικάνους. Και από τα χρήματα αυτά, τα περισσότερα χρήματα τα παίρνει ο Obama. Τώρα έρχομαι σε ένα άλλο που με ρωτήσατε.

Στην Ελλάδα συνέβη – και συμβαίνει πολλές φορές κ. Καρζή ότι προσπαθούμε να λύσουμε τα προβλήματα με νόμους. Ο τελευταίος νόμος ο οποίος ψηφίστηκε πριν τις εκλογές είναι μία από τις χειρότερες κατά τη γνώμη μου νομοθετικές ρυθμίσεις που έχουν γίνει στη χώρα μας, τουλάχιστον σε τέτοια θέματα. Προσπάθησε δηλαδή, και δυστυχώς ήταν και η κυβέρνηση και η αντιπολίτευση που συνέργησαν σε αυτό – να ρυθμίσουν τα θέματα των δημοσκοπήσεων – και έβαλαν ένα όριο 1000 ερωτηματολόγια για να μπορεί μια δημοσκόπηση να δημοσιευθεί. Όταν στην Καλιφόρνια για παράδειγμα, με 37 εκατομμύρια πολίτες, τα δείγματα είναι 700, 800, 900. Και αυτό δυστυχώς πάει να λύσει το πρόβλημα με λανθασμένο τρόπο.

Η γνώμη μου είναι ότι οι δημοσκοπήσεις είναι χρήσιμες, τα προβλήματά τους δεν λύνονται με νόμους, χρειάζεται πολύ μεγαλύτερη επιστημονική προσέγγιση, να δούμε γιατί υπάρχουν αυτά τα προβλήματα, και από την άλλη πλευρά η κυβέρνηση, η πολιτεία και τα κόμματα αυτό που πρέπει να φροντίσουν είναι να υποδεικνύουν στους πολίτες τους περιορισμούς που έχουν αυτές οι δημοσκοπήσεις, διότι πάντοτε όταν παίρνεις μια μεθοδολογία και προσπαθείς να την εφαρμόσεις στην πράξη, έχεις προβλήματα. Ένας από τους μεγαλύτερους Στατιστικούς μου είχε πει κάποτε το εξής: δεν μπορείς να μιλά ή να διδάσκεις τους φοιτητές σου για μεθόδους δειγματοληψίας και πως αυτές εφαρμόζονται εάν δεν καθίσεις έξω από την πόρτα ενός ανθρώπου που θέλεις να τον ρωτήσεις ένα μερόνυχτο, μέχρι να βγει να σου απαντήσει.

Φ.Κ.: Ευχαριστώ πολύ κ. Πανάρετε, καλή σας ημέρα. Ο κύριος Ιωάννης Πανάρετος, καθηγητής Στατιστικής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.